ROTORAMA

Karbonové vrtule

Vrtule pro FPV drony
Návod k montáži, kontrole a údržbě

Před použitím si přečtěte bezpečnostní pokyny v kapitole 1. Výrobek je určen osobám od 14 let.

Obsah

1. Bezpečnostní pokyny

1.1 Než začnete

1.2 Rotující vrtule

1.3 Poškozená vrtule je nebezpečná

2. Popis výrobku

2.1 O výrobku

2.2 Jak číst označení vrtule

2.3 Materiál

3. Orientace a směr otáčení

3.1 Náběžná a odtoková hrana

3.2 Která strana patří nahoru

3.3 Směr otáčení – CW a CCW

4. Montáž

4.1 Co budete potřebovat

4.2 Postup montáže

4.3 Dotahování šroubů

4.4 Demontáž

5. Kontrola vrtulí

6. Údržba a skladování

7. Řešení potíží

8. Informace pro trh EU a České republiky

9. Záruka a práva z vadného plnění

1. Bezpečnostní pokyny

1.1 Než začnete

- Před montáží a prvním letem si přečtěte celý tento návod a uschovejte jej pro pozdější použití.
- Vrtule jsou náhradní díly pro FPV drony a multikoptéry. Výrobek je určen **osobám od 14 let**. Mladší osoby smí s výrobkem pracovat jen pod dohledem dospělé osoby.
- Vrtule vždy používejte v souladu s návodem k dronu, motorům a řídicí jednotce (FC), pro které jsou určeny.

1.2 Rotující vrtule

Vrtule se za letu otáčejí velmi vysokými otáčkami. Rotující vrtule může způsobit **vážné řezné a tržné poranění**, poškodit zrak nebo majetek. Odlomený list nebo uvolněná vrtule odlétá velkou rychlostí do okolí.

- **Vrtule montujte a demontujte vždy na vypnutý dron.** Motory se mohou roztočit i nečekaně, například po nechtěném Arm (zapnutí motorů) nebo chybě v nastavení.
- Zkoušky motorů na stole, nastavování v konfigurátoru (např. Betaflight) a kontrolu směru otáčení provádějte **bez nasazených vrtulí**.
- Při zapnutém dronu se nezdržujte v rovině otáčení vrtulí, nesahejte do jejich dosahu a držte odstup od osob a zvířat.
- Velké karbonové vrtule mají vysokou obvodovou rychlost a tenké, tuhé a ostré hrany – zásah rotující vrtulí způsobí vážné zranění.
- Při práci s dronem a při zkouškách doporučujeme ochranné brýle.
- Nikdy se nepokoušejte zastavit roztočenou vrtuli rukou nebo předmětem.

1.3 Poškozená vrtule je nebezpečná

Vrtule s prasklinou, ohnutým, ulomeným nebo odřeným listem se může za letu rozpadnout. Nevyvážená vrtule navíc vyvolává vibrace, které namáhají motor, ložiska i řídicí jednotku a zhoršují ovladatelnost dronu.

Poškozenou vrtuli nikdy nerovnejte, nelepte ani nebruste – vždy ji vyměňte za novou.

2. Popis výrobku

2.1 O výrobku

Velká dvoulistá vrtule z uhlíkového kompozitu (karbonu) pro větší drony s dlouhou dobou letu. Uchycuje se systémem **T-mount** dvěma šrouby M3. Vrtule se dodávají v párech pro oba směry otáčení (CW a CCW).

2.2 Jak číst označení vrtule

Vrtule se obvykle označují kódem, ze kterého lze vyčíst průměr, stoupání a počet listů. Používají se dva zápisy:

Zápis	Příklad	Význam
zkrácený kód	1755-2	průměr 17", stoupání 5,5", 2 listy
zkrácený kód	2055-2	průměr 20", stoupání 5,5", 2 listy

- **Průměr** určuje rám dronu – vrtule se musí do rámu vejít s vůlí od ramen, ostatních vrtulí a těla dronu.
- **Stoupání** udává, o kolik by se vrtule teoreticky posunula vpřed za jednu otáčku. Vyšší stoupání znamená vyšší rychlost a větší zatížení motoru, nižší stoupání plynulejší let a menší odběr.
- **Počet listů** – dvoulisté vrtule jsou nejúčinnější (dlouhé lety), třílisté jsou nejrozšířenějším kompromisem, více listů zvyšuje tah na malém průměru.
- **Směr otáčení** – vrtule se prodávají v párech pro oba směry otáčení, viz kapitola 3.3.

2.3 Materiál

Vrtule jsou vyrobeny z uhlíkového kompozitu (karbonu).

- Karbon je velmi tuhý a lehký – vrtule se při zatížení téměř neprohýbá.
- Při nárazu se neohne, ale praskne, odštípne se, nebo se list uvnitř rozvrství (delaminace). Takové poškození nemusí být zvenku vidět.
- Při poškození vznikají ostré třísky a jemný karbonový prach. Poškozenou vrtuli nebruste ani nevrtejte a prach nevdechujte.
- Karbon je elektricky vodivý – úlomky vrtule odstraňte z dronu i z blízkosti elektroniky.

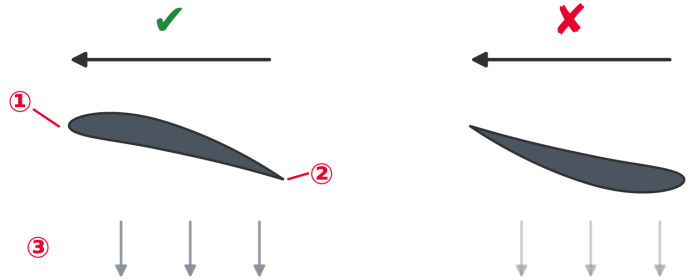
Žádný z materiálů není nerozbitný. I odolná vrtule po nárazu ztrácí tvar a vyváženost – vždy ji po havárii zkontrolujte podle kapitoly 5.

3. Orientace a směr otáčení

Nejčastější chybou při montáži je **vrtule nasazená vzhůru nohama** nebo **vrtule pro opačný směr otáčení**. Dron se pak po Arm převrátí, nevzlétne nebo se chová nestabilně.

3.1 Náběžná a odtoková hrana

Každý list vrtule má dvě hrany. **Náběžná hrana** ① je zaoblená, silnější a **leží výš** – při otáčení jde první a „nabírá“ vzduch. **Odtoková hrana** ② je tenká, ostrá a leží níž. Vrtule tlačí vzduch ③ dolů, směrem k rámu dronu.

Řez listem vrtule. Šipka nahoře ukazuje směr pohybu listu. Vlevo správně – vede zaoblená náběžná hrana ①, odtoková hrana ② je vzadu. Vpravo vrtule nasazená vzhůru nohama – vede ostrá odtoková hrana a vrtule téměř netáhne.

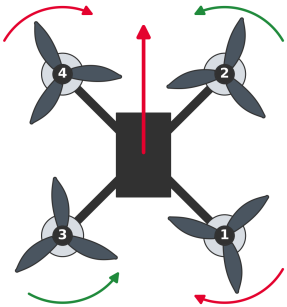
3.2 Která strana patří nahoru

Vrtule se nasazuje **vypouklou stranou listů nahoru** – směrem od motoru. Náběžné hrany listů jsou výš než odtokové a při pohledu shora vede ve směru otáčení vždy zaoblená hrana.

- Obvykle je nahoře i strana s vylisovaným nebo natištěným typovým označením a lesklejší povrch. Výrobci to ale nezaručují – **rozhodující je vždy tvar listu**.
- Vrtuli nasazenou vzhůru nohama nelze napravit nastavením v řídicí jednotce. Vždy ji sundejte a otočte.

3.3 Směr otáčení – CW a CCW

Kvadrokoptéra má dvě vrtule otáčející se **po směru hodinových ručiček (CW)** a dvě **proti směru (CCW)**, při pohledu shora. Vrtule pro oba směry jsou zrcadlové a proto se dodávají v párech. Vrtule pro CW motor nasazená na CCW motor tlačí vzduch nahoru a dron se po Arm převrátí.

Pohled shora, šipka ukazuje dopředu. Výchozí zapojení Betaflight (Quad X, props in): motory 1 a 4 se točí po směru hodinových ručiček (CW, červeně), motory 2 a 3 proti směru (CCW, zeleně).

- Ve výchozím nastavení Betaflight se vrtule otáčejí **„dovnitř“ (props in)** – přední listy se nad přídí dronu pohybují směrem ke středu.
- Při zapnuté volbě *Motor direction is reversed* (props out) se všechny motory točí opačně a vrtule se nasazují obráceně. Tato volba sama směr motorů nemění – ten se nastavuje v regulátorech otáček (ESC) nebo přehozením vodičů motoru.
- Směr otáčení ověřte s **odstraněnými vrtulemi** v konfigurátoru (karta *Motors*), a teprve podle skutečného směru nasaďte vrtule.

▶ Jak poznat, pro který směr je vrtule určena

① **Podle tvaru listu** – spolehlivá metoda u všech výrobců. Položte vrtuli vypouklou stranou nahoru: list se otáčí tím směrem, kterým je natočena jeho vyšší, zaoblená náběžná hrana.

② **Podle označení** – směr otáčení bývá na vrtuli označen (např. CW/CCW nebo písmenem R). Označení se u různých výrobců liší – v pochybnostech platí tvar listu.

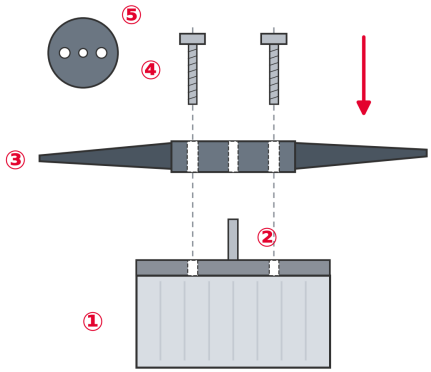
Před prvním vzletem každou vrtuli protočte rukou ve směru otáčení motoru: musí tlačit vzduch dolů, k rámu dronu.

4. Montáž

4.1 Co budete potřebovat

- vrtule pro oba směry otáčení (počet podle dronu),
- dva šrouby M3 odpovídající délky na každou vrtuli – bývají součástí motoru, u některých motorů i s přítlačnou destičkou,
- šroubovák nebo klíč odpovídající hlavě šroubů.

4.2 Postup montáže

Sestava: ① motor se závitovými otvory ve zvonu, ② středicí hřídel, ③ vrtule, ④ šrouby M3, ⑤ náboj vrtule při pohledu shora – středová díra a dva otvory pro šrouby.

① **Vypněte dron.**

② Zkontrolujte, že závitové otvory ve zvonu motoru jsou čisté a nepoškozené a že rozteč otvorů ve vrtuli odpovídá rozteči otvorů motoru.

③ Podle kapitoly 3 určete, která vrtule patří na který motor (směr otáčení), a otočte ji **správnou stranou nahoru**.

④ Nasaďte vrtuli středovou dírou na hřídel motoru tak, aby otvory v náboji lícovaly se závitovými otvory ve zvonu. Vrtule musí dosednout celou plochou náboje.

⑤ Má-li motor přítlačnou destičku, položte ji na náboj vrtule.

⑥ Vložte oba šrouby, nejprve je jen lehce zašroubujte a pak dotáhněte podle kapitoly 4.3.

⑦ Stejně postupujte u ostatních motorů a nakonec proveďte kontrolu podle kapitoly 5.1.

4.3 Dotahování šroubů

- Šrouby dotahujte **střídavě a s citem**, dokud vrtule pevně nedosedne. Vrtule se nesmí vůči zvonu motoru pohnout.
- Příliš utažený šroub může karbonový náboj naprasknout nebo rozdrtit a strhnout závit ve zvonu motoru.
- Používejte šrouby dodané s motorem nebo stejné délky. Příliš dlouhý šroub projde zvonem a může poškodit vinutí motoru, příliš krátký nedrží v závitu.
- Poškozený nebo stržený šroub vyměňte.

Lepidla na zajištění závitů nenanášejte na náboj vrtule.

4.4 Demontáž

Na vypnutém dronu vyšroubujte šrouby a vrtuli sundejte tahem v ose motoru. Vrtuli nepáčte šroubovákem proti zvonu motoru – můžete poškodit magnety nebo ložiska. Nepoškozené šrouby můžete použít znovu.

5. Kontrola vrtulí

5.1 Kontrola po montáži

- Každou vrtuli protočte rukou: musí se točit volně, bez drhnutí o rám, kabely nebo kameru, a list nesmí „házet“ nahoru a dolů.
- Ověřte, že každá vrtule odpovídá směru otáčení svého motoru (kapitola 3.3) a je otočena správnou stranou nahoru (kapitola 3.2).
- Zkontrolujte dotažení všech šroubů.
- Po první montáži nebo po výměně motoru proveďte s **odstraněnými vrtulemi** kontrolu směru otáčení motorů v konfigurátoru, teprve pak vrtule nasaďte.

5.2 Kontrola před každým letem a po každém pádu

- Prohlédněte oba povrchy každého listu: praskliny, odštípnuté hrany, rozvrstvený materiál, zkroucené konce.
- Zkontrolujte náboj – nesmí být prasklý ani deformovaný.
- Zkontrolujte dotažení šroubů; vibrace a tvrdé dopady je mohou povolit. Dotažení ověřte také po prvních letech s novými vrtulemi a po přepravě dronu.
- Při prvním vzletu poslouchejte – změna zvuku nebo vibrace v obraze kamery často prozrazuje poškozenou vrtuli.

5.3 Kdy vrtuli vyměnit

Vrtuli vždy vyměňte, pokud:

- má jakoukoli prasklinu, i drobnou, nebo rozvrstvený materiál,
- chybí kus listu nebo je list ohnutý, zkroucený či roztřepený,
- je prasklý nebo poškozený náboj nebo otvory pro šrouby,
- dron po pádu nově vibruje a vibrace nezmizí po výměně podezřelé vrtule.

Vrtule jsou spotřební materiál a při létání se běžně poškozují. Doporučujeme mít vždy po ruce několik náhradních kusů pro oba směry otáčení. Poškození vrtule nárazem při pádu nebo kolizi není vadou výrobku.

6. Údržba a skladování

6.1 Čištění

Prach, trávu a nečistoty z listů odstraňte suchým nebo vlhkým hadříkem. K čištění nepoužívejte rozpouštědla, ředidla ani benzín – mohou narušit pojivo kompozitu.

6.2 Skladování

- Skladujte v suchu, mimo přímé slunce a mimo zdroje tepla (např. palubní deska auta v létě).
- Vrtule skladujte volně položené nebo v původním balení tak, aby na ně netlačily jiné předměty. Trvalý tlak listy ohne.
- Uchovávejte mimo dosah dětí – ostré hrany a drobné šrouby mohou být nebezpečné.

6.3 Vyvážení

U velkých vrtulí se nevyváženost projeví výrazně. Pokud dron i s novými vrtulemi vibruje, příčinu hledejte nejprve v motoru (ohnutá hřídel, opotřebená ložiska), v uchycení motoru nebo v nastavení řídicí jednotky. Karbonové vrtule nevyvažujte broušením – oslabíte list a vzniká zdraví škodlivý prach.

7. Řešení potíží

Problém	Možná příčina a řešení
Dron se po Arm a přidání plynu okamžitě převrátí	Vrtule je nasazena na motor s opačným směrem otáčení nebo je otočena vzhůru nohama. Zkontrolujte podle kapitoly 3. Ověřte také směr otáčení a pořadí motorů v konfigurátoru (bez vrtulí).
Dron nevzlétne nebo má výrazně slabší tah	Vrtule je otočena vzhůru nohama – vede ostrá odtoková hrana. Otočte ji správnou stranou nahoru.
Vibrace, chvění obrazu, nezvyklý zvuk	Poškozená vrtule, povolený šroub, ohnutá hřídel motoru. Vyměňte vrtuli, dotáhněte šrouby, zkontrolujte hřídel.
Vrtule se za letu povolila nebo uletěla	Šrouby nebyly dostatečně dotaženy nebo chyběly. Vrtuli vždy přišroubujte oběma šrouby.
Šroub nejde dotáhnout nebo se protáčí	Stržený závit šroubu nebo otvoru ve zvonu motoru. Vyměňte šroub; pokud je poškozený závit ve zvonu, je nutná oprava nebo výměna zvonu motoru.
Vrtule drhne o rám nebo kabely	Vrtule je pro rám příliš velká, nedosedá rovně na zvon, nebo jsou kabely či antény v dráze listů. Zkontrolujte usazení vrtule, upravte vedení kabelů, případně použijte vrtule menšího průměru.

8. Informace pro trh EU a České republiky

8.1 Dovozce a odpovědná osoba v EU

Výrobek na trh Evropské unie uvádí níže uvedený dovozce, který je zároveň odpovědnou osobou ve smyslu čl. 16 nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2023/988 o obecné bezpečnosti výrobků (GPSR).

Dovozce / odpovědná osoba v EU	Rotorama, s.r.o.
IČO	051 57 692
DIČ	CZ05157692
Sídlo	Okrajová 1351, 674 01 Třebíč, Česká republika
E-mail	info@rotorama.cz
Telefon	+420 252 252 098
Web	www.rotorama.cz

8.2 Bezpečnost a identifikace výrobku

- Vrtule nepodléhá harmonizačním předpisům EU, které by vyžadovaly označení **CE**, a proto jím není opatřena. Na trh je uváděna v souladu s nařízením (EU) 2023/988 o obecné bezpečnosti výrobků (GPSR).
- **Identifikace výrobku:** typové označení je vylisováno nebo natištěno na vrtuli a uvedeno na obalu. Výrobce a typ najdete také na stránce produktu v e-shopu.
- Výrobek **není hračka** a je určen osobám od 14 let.

8.3 Likvidace

- Vrtule není elektrozařízení – nevztahuje se na ni zpětný odběr elektrozařízení a není označena symbolem přeškrtnuté popelnice.
- Poškozené vrtule odložte do směsného komunálního odpadu – uhlíkový kompozit nepatří do tříděného plastu.
- Obal výrobku odevzdejte do tříděného odpadu podle druhu materiálu.

9. Záruka a práva z vadného plnění

Práva a povinnosti smluvních stran se řídí českým právním řádem, zejména zákonem č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, a zákonem č. 634/1992 Sb., o ochraně spotřebitele.

- Prodávající odpovídá kupujícímu za to, že výrobek při převzetí nemá vady. Je-li kupujícím spotřebitel, může vadu vytknout **do dvou let od převzetí** výrobku (§ 2165 občanského zákoníku).
- Projeví-li se vada v průběhu **jednoho roku** od převzetí, má se za to, že výrobek byl vadný již při převzetí (§ 2161 odst. 5 občanského zákoníku).
- Při nákupu prostřednictvím internetu má spotřebitel právo **odstoupit od smlouvy do 14 dnů** od převzetí zboží bez udání důvodu (§ 1829 občanského zákoníku).
- Reklamaci uplatněte u prodejce, u kterého jste výrobek zakoupili. Kontaktní údaje dovozce jsou uvedeny v kapitole 8.1.
- K mimosoudnímu řešení spotřebitelských sporů je příslušná **Česká obchodní inspekce**, Štěpánská 796/44, 110 00 Praha 1, www.coi.cz.